

การอภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะด้านความต้องการ ๑๕ ประเภท ระหว่างกลุ่ม ครู แพทย์ และ วิศวกร ซึ่งวัดโดยแบบทดสอบ E P P S ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้คือ

๑. ในการเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะด้านความต้องการ ๑๕ ประเภท ระหว่างครูชาย และครูหญิง ด้วยการใช่ t - test ปรากฏว่า มีบุคลิกลักษณะด้านความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ และ .๐๕ ๔ ด้าน คือ ความต้องการยกย่องผู้อื่น ความเป็นระเบียบ ขอความช่วยเหลือ และ คบเพื่อนต่างเพศ (ตารางที่ ๑)

บุคลิกลักษณะด้านความต้องการยกย่องผู้อื่น ปรากฏว่าครูหญิงมีความต้องการด้านนี้มากกว่าครูชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประเพณีไทยที่อบรมหญิงไทยให้เป็นคนที่เรียบร้อย นุ่มนวล อ่อนโยน รู้จักการเอาอกเอาใจผู้อื่น ตรงกันข้ามกับชายที่ถูกอบรมให้เป็นคนเข้มแข็ง อคตทน กล้าหาญ วัฒนธรรมอันนี้ได้รับการปฏิบัติคือ ๆ ก็มาจนมีอิทธิพลต่อจิตใจของคนในสังคมมากอีกประการหนึ่ง แม้ในปัจจุบันสังคมให้สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคต่าง ๆ แก่หญิงเสมอคล้าย แต่ก็ยังได้รับการยกย่อง การยอมรับในด้านความสามารถในด้านอื่น ๆ น้อยกว่าชาย ตัวอย่าง เช่น ในตัวบทกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ อันว่าด้วยครอบครัว ลักษณะหนึ่งว่าด้วยการสมรส หมวด ๓ มาตรา ๑๕๕๔" กล่าวไว้ว่า "เพราะผู้ชายเป็นผู้เข้มแข็ง และโดยปกติเป็นฝ่ายทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูครอบครัว กฎหมายจึงบัญญัติให้สามีเป็นหัวหน้าในการดำเนินชีวิตครอบครัว เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้พิจารณาเลือกที่อยู่ หรือโยกย้ายไปยังที่ใด ทั้งยังต้องมีหน้าที่ในการหาเงินมาเลี้ยงดูครอบครัวและครอบครัวให้มีการอยู่กินดีพอสมควร จะละเลยเสียมิได้"

ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้แสดงว่า สังคมไทยยกย่อง ให้เกียรติและยอมรับความสามารถของชาวมกกว่าหญิง และจากเหตุผลประการแรกอันเกี่ยวกับการเลี้ยงดูอบรมตามประเพณีไทยก็อาจจะเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อจิตใจ และพฤติกรรมของหญิง ทำให้เป็นเพศที่อ่อนโยน ซอบที่จะเอาอกเอาใจผู้อื่น ยกย่องผู้อื่นมากกว่าเพศชาย ข้อมูลที่ได้นี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Edwards^๒ ที่พบว่ามีความแตกต่าง ระหว่างเพศในเรื่องนี้ คือ นักศึกษาหญิงมีความต้องการยกย่องผู้อื่นมากกว่านักศึกษาชาย

ในส่วนของคุณลักษณะด้านความต้องการความเป็นระเบียบนั้น ปรากฏว่า ครูชายมีความต้องการมากกว่าครูหญิง การที่เป็นดังนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะ โดยทั่วไปนั้นบุคคลชั้นนำ ผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้า ไม่ว่าจะขึ้นในด้านการศึกษา สังคม หรือการเมือง ส่วนใหญ่มักเป็นชายจะมีบ้างแต่เป็นส่วนน้อยที่ผู้นำเป็นหญิง และ การที่ผู้นำจะบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะ เป็นงานในรูปใด หลักปฏิบัติอันหนึ่งที่ถือว่า เป็นสิ่งสำคัญที่จะคงดำรงถึง คือ ระเบียบวินัย Andrew W. Halpin^๓ กล่าวว่า วิธีการและศิลปะของการปฏิบัติงานของผู้นำประการหนึ่งคือ ผู้นำจะต้องมีวิธีการที่จะก่อให้เกิดและรักษาระเบียบวินัย ในการปฏิบัติงานควบคุมสมาชิกในกลุ่มให้ปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่วางไว้ จากข้อมูลที่ไ้จากการวิจัย และจากข้อเท็จจริงดังกล่าว อาจเป็นข้อสนับสนุนพอที่จะทำให้เราเห็นได้ว่า ครูชายมีบุคลิกลักษณะด้านความเป็นระเบียบมากกว่าครูหญิง

สำหรับบุคลิกลักษณะด้านความต้องการขอความช่วยเหลือ ปรากฏว่า ครูหญิงมีความต้องการมากกว่าครูชาย ที่เป็นดังนี้ อาจเนื่องมาจากความแตกต่างระหว่างเพศ สังคมไทยถือว่าธรรมชาติของหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ การจะให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นมักจะทำใจช่วย

^๒ Allen L. Edwards Op.cit.

^๓ Andrew W. Halpin, Theory and Research in Administration, The Macmillan Company, New York, 1966, pp. 124 - 126.

เหลือผู้หญิงก่อนช่วยเหลือผู้ชาย เพราะผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแกร่งกว่า อีกประการหนึ่ง วัฒนธรรมไทยมักสอนให้ผู้หญิงพึ่งผู้ชายอยู่เสมอ ดังสุภานิคไทยบทหนึ่งกล่าวว่า "สามีเปรียบด้วยช้าง เทาหน้า ภรรยาเป็นช้างเทาหลัง"^๕ ชายต้องเป็นฝ่ายคอยให้ความช่วยเหลือ และคุ้มครองผู้หญิง จากข้อเท็จจริงดังกล่าว พอจะทำให้เห็นว่า วัฒนธรรมไทยส่งเสริมให้หญิงคอยพึ่งและขอความช่วยเหลือจากผู้อยู่เสมอ ส่วนชาย สังคมเห็นว่าคงเป็นเพศที่แข็งแกร่ง ออกทน ไม่ว่างจะมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นก็พยายามต่อสู้ แก้ปัญหาให้ได้ จึงไม่น่าแปลกที่ครูหญิงจะมีบุคลิกลักษณะ ด้านความต้องการขอความช่วยเหลือมากกว่าครูชาย ซึ่งข้อมูลที่ได้มานี้สอดคล้องกับการวิจัยของ Edwards^๖ ซึ่งพบว่า มีความแตกต่าง ระหว่างเพศในเรื่องนี้ คือ นักศึกษาหญิงมีความต้องการขอความช่วยเหลือมากกว่านักศึกษาชาย

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังปรากฏว่า ในด้านความต้องการคบเพื่อนต่าง เพศนั้น ครูชายมีความต้องการมากกว่าครูหญิง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะ อิทธิพลของวัฒนธรรมไทย เช่นกัน พอแม่อบรมใหญ่ครูหญิงมีความสงบเสถียร เรียบร้อย ไว้ตัว ไม่สนับสนุนให้คบหาสมาคมกับชายจนเกินไป ถือว่าการแสดงออกในการคบเพื่อนต่าง เพศเป็นสิ่งที่ไม่สมควร เพราะหญิงจะคงรักนวลสงวนตัว ดังในสุภานิคสอนสตรีบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า "ผู้ใดเกิดเป็นสตรีอันมีศักดิ์ บำรุงรักษาไว้ให้เป็นผล สงวนงามคามระบอบให้ชอบกล จึงจะพ้นภัยพลาการนินทา"^๗ ส่วนชายโดย

^๕ พลตรีพระยาอนุภาพไกรภพ การสมาคม โรงพิมพ์กรุงเพทพรรณาคาร พระนคร พ.ศ. ๒๔๘๔ หน้า ๕๓

^๖ พระบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ประชุมกลอนสุภานิคสุนทรภู่ โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร พ.ศ. ๒๔๖๖ หน้า ๗๑ - ๘๑

^๗ ราชบัณฑิตยสภา ประชุมปกรณัมสุภานิคและสุภานิคสอนสตรี โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร พ.ศ. ๒๔๗๓ หน้า ๑๘

^๘ Allen L. Edwards Op.cit. pp. 9 - 10.

^๙ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ อ้างแล้ว หน้า ๓๒ - ๓๓

ทั่วไปจะเห็นว่า ชายมีโอกาสที่จะแสดงออกทางอารมณ์เพื่อนต่างเพศได้อิสระมากกว่าหญิง ซึ่งไม่เป็นที่ตำหนิของสังคมมากนัก ตัวอย่างเช่น ชายที่มีภรรยาหลายคนยังเป็นที่ยอมรับทางสังคมมากกว่าหญิงที่มีสามีหลายคน จากข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงพอจะทำให้เข้าใจได้ว่า เหตุใดครูชายจึงมีความต้องการเพื่อนต่างเพศมากกว่าครูหญิง และจากข้อมูลที่ได้นี้ก็สอดคล้องกับการวิจัยของ Edwards^๕ ซึ่งพบว่ามีความแตกต่าง ระหว่างเพศในเรื่องนี้คือ นักศึกษาชายมีความต้องการพบเพื่อนต่างเพศมากกว่านักศึกษาหญิง

สำหรับบุคลิกลักษณะด้านความต้องการประเภทอื่น ๆ ของกลุ่มครูหญิงและครูชายนั้น ปรากฏว่า มีความต้องการใกล้เคียงกัน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญตามวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๑ ด้านด้วยกันคือ ความต้องการสัมฤทธิ์ผล แสดงออก หึงตนเอง ผู้ไม่ศรัทธากับคนอื่น เข้าใจตนเองและคนอื่น มีอำนาจเหนือคนอื่น ยอมรับโทษ ช่วยเหลือผู้อื่น เปลี่ยนแปลง ออกพบ และก้าวร้าว การที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บุคคลที่ประกอบอาชีพเดียวกัน มีหน้าที่การงานความรับผิดชอบคล้ายกัน ก็มีแนวโน้มที่จะมีบุคลิกลักษณะบางด้านคล้ายคลึงกันก็เป็นได้

๒. ในการเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะด้านความต้องการ ๑๕ ประเภท ของแพทย์ชายและแพทย์หญิงโดยใช้ t - test ปรากฏว่า มีบุคลิกลักษณะด้านความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ และ .๐๕ ทั้งหมด ๔ ด้าน คือ การเข้าใจตนเองและผู้อื่น ขอความช่วยเหลือ มีอำนาจเหนือคนอื่น เปลี่ยนแปลง และคบเพื่อนต่างเพศ (ตารางที่ ๒)

บุคลิกลักษณะด้านความต้องการเข้าใจตนเองและผู้อื่น ปรากฏว่า แพทย์หญิงมีความต้องการทางด้านนี้มากกว่าแพทย์ชาย ซึ่งก็อาจเนื่องมาจากเหตุผลทางวัฒนธรรมไทยอีกเช่นกัน ที่ยอมรับหญิงให้เป็นคนอ่อนโยนเรียบร้อย ประพฤติตนให้สมกับ เป็นกุลสตรีตามแบบฉบับที่สังคมไทย

^๕ Allen L. Edwards Op.cit. pp. 9 - 10.

ยอมรับจึงทำให้หญิงมีบุคลิกลักษณะเป็นไปในทางอ่อนโยนและละมุนละไมกว่าผู้ชาย^{๑๐} รู้จักเอาใจ
 และเห็นใจผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่ทำให้หญิงมีความต้องการทางค่านิยมมากกว่าชาย เพราะเป็นเพศ
 ที่ต้องคอยเอาอกเอาใจผู้อื่นอยู่เสมอ ดังโคลงกล่าวมาแล้วในการอภิปราย ตารางที่ ๑ นอกจากนี้
 แพทย์หญิงยังมีบุคลิกลักษณะค่านิยมต้องการขอความช่วยเหลือมากกว่าแพทย์ชายอีกด้วย ซึ่งอาจ
 เนื่องมาจากเหตุผลทางวัฒนธรรมไทย เช่นเกี่ยวกับความแตกต่างของความต้องการทางค่านิยมของ
 ครูชาย ครูหญิง ที่กล่าวมาแล้วในตารางที่ ๑ ซึ่งทำให้แพทย์หญิงมีบุคลิกลักษณะค่านิยมต้องการ
 ขอความช่วยเหลือมากกว่าแพทย์ชาย

บุคลิกลักษณะค่านิยมต้องการมีอำนาจเหนือคนอื่น ปรากฏว่า แพทย์ชายมีความต้องการ
 ทางค่านิยมมากกว่าแพทย์หญิง ทั้งนี้ก็อาจมีเหตุผลเนื่องมาจากประเพณีและการอบรมของไทยเช่นกัน
 ที่อบรมให้ชายเป็นเพศที่เข้มแข็ง อุดม มีลักษณะความเป็นผู้นำ โดยทั่วไปจะเห็นว่าสังคมยอมรับ
 ชายให้เป็นผู้นำทั้งทางครอบครัวและสังคม มีโอกาสและอำนาจทางสังคมมากกว่าหญิง ดังจะเห็น
 จากทัศนคติทางสังคม ตั้งแต่สมัยโบราณ จนถึงปัจจุบันที่มักถือว่า ชายเป็นช่างเท้าหนา ผู้หญิงเป็น
 ช่างเท้าหงิก แม้ในพุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า กตัญญู ทรุโน สพุเพ ปฏิปุเชนติ
 ปณิศา หมายความว่า ภริยาผู้ฉลาด ยอมรับต่อสามีและคนที่ควรเคารพทั้งปวง^{๑๑} อีกประการ
 หนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทัศนคติของสังคมทั่วไปที่มีต่อความเชื่อดีในความสามารถของแพทย์
 ชายและแพทย์หญิง จะเห็นว่าส่วนมากมักเชื่อดีและไว้วางใจในความสามารถของแพทย์ชายมาก
 กว่า อาจเนื่องจากความเข้าใจที่ว่าชายเป็นผู้มีอารมณ์มั่นคง ความสามารถและความไว้วางใจใน
 การตัดสินใจต่าง ๆ เกิดขาดและแนวแนวกว่าหญิง ด้วยเหตุผลทางความแตกต่างระหว่างเพศ ขอ
 เท็จจริงเหล่านี้ อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แพทย์ชายมีความรู้สึกเด่น มีความมั่นใจในตัวเองสูง
 ซึ่งอาจมีผลทำให้มีความต้องการมีอำนาจเหนือคนอื่นสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งไม่น่าแปลกที่แพทย์

^{๑๐} เสถียรโกเศศ ประเพณีเกี่ยวกับผู้หญิงและผู้ชาย การศึกษาเรื่องประเพณีไทย
 โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม พระนคร พ.ศ. ๒๕๐๕ หน้า ๗๘

^{๑๑} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส "หมวดบุคคล" พุทธศาสนสุภาษิต
 เล่ม ๑ โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๓ หน้า ๕๗

ชายมีความต้องการทางค่านิยมมากกว่าแพทย์หญิง ซึ่งก็สอดคล้องกับการวิจัยของ Edwards^{๑๒} ที่พบว่ามีความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องนี้ว่า ผู้ชาย มีความต้องการมีอำนาจเหนือคนอื่นสูงกว่า ผู้หญิง

บุคลิกลักษณะค่านิยมความต้องการเปลี่ยนแปลง ปรากฏว่า แพทย์หญิงมีความต้องการมากกว่าแพทย์ชาย ทั้งนี้อาจเนื่องจากความแตกต่างระหว่างเพศเช่นกัน ซึ่งธรรมชาติของหญิงเป็นเพศที่มีอารมณ์อ่อนไหวง่ายชอบการเปลี่ยนแปลง ดังเห็นได้ง่าย ๆ จากแฟชั่นการแต่งกายของหญิงไม่ว่าจะเป็นในด้านเสื้อผ้า ทรงผม เครื่องประดับ และอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอมิได้ขาด ส่วนชายนั้นมิได้มีความเปลี่ยนแปลงในเรื่องเหล่านี้มากนัก ถึงมีก็น้อยกว่าหญิงมาก ข้อเท็จจริงดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่พอจะแสดงให้เห็นว่าแพทย์หญิงมีความต้องการเปลี่ยนแปลงมากกว่าแพทย์ชาย ซึ่งผลการวิจัยนี้ก็สอดคล้องกับการวิจัยของ Edwards^{๑๓} ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างในเรื่องนี้ คือ นักศึกษาหญิงมีความต้องการค่านิยมมากกว่านักศึกษาชาย

นอกจากนี้ การวิจัยยังพบว่า แพทย์ชายมีบุคลิกลักษณะค่านิยมความต้องการคบเพื่อนต่างเพศมากกว่าแพทย์หญิง ซึ่งตามความเห็นของผู้วิจัยนั้น คิดว่า อาจเป็นเพราะเหตุผลที่เกี่ยวกับระเบียนประเพณี และวัฒนธรรมของไทย เช่นเดียวกับเหตุผลในค่านิยมความแตกต่างทางความต้องการค่านิยมระหว่างครูชายและครูหญิง (ตารางที่ ๑) ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปในทำนองเดียวกัน

ส่วนบุคลิกลักษณะค่านิยมอื่น ๆ คือ ความต้องการสัมฤทธิ์ผล ยกย่องผู้อื่น ความเป็นระเบียบ การแสดงออก ทั้งตนเอง ผูกไมตรีกับคนอื่น ยอมรับโทษ ช่วยเหลือผู้อื่น อ่อนน้อม และก้าวร้าว ปรากฏว่าทั้งแพทย์หญิงและแพทย์ชายมีความต้องการทางค่านิยมเหล่านี้ใกล้เคียงกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเนื่องจากเหตุผลเดียวกันกับครูหญิงและครูชายที่ว่า บุคคลในอาชีพเดียวกัน มีหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบคล้ายกันก็อาจทำให้มีบุคลิกลักษณะบางด้านที่คล้ายกันได้

^{๑๒} Allen L. Edwards Op.cit. pp. 9 - 10.

^{๑๓} Allen L. Edwards Ibid.

๓. จากการเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะด้านความต้องการ ๑๕ ประเภทของครูชายและ
แพทย์ชาย โดยใช้ t - test ปรากฏว่ามีบุคลิกลักษณะด้านความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญที่ระดับ .๐๑ และ .๐๕ เพียง ๔ ด้านคือ ความต้องการความเป็นระเบียบ เข้าใจตนเอง
และผู้อื่น มีอำนาจเหนือคนอื่นและก้าวร้าว (ตารางที่ ๓)

บุคลิกลักษณะด้านความต้องการความเป็นระเบียบ ปรากฏว่า ครูชายมีความต้องการ
ด้านนี้มากกว่าแพทย์ชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบของครู อันมิได้
มุ่งแค่จะสอนเด็กให้มีความรู้ ความสามารถตามเนื้อหาวิชาอย่างเดียว แต่จะต้องสอนทั้งด้าน
ระเบียบวินัยในการทำงานและทางด้านความประพฤติอีกด้วย เพื่อให้เด็กได้มีรากฐานทางความรู้
ความประพฤติตามแบบฉบับที่สังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง อีกประการหนึ่งจะเห็นได้ว่า
สังคมไทยเน้นมากในเรื่องความเป็นตัวอย่างที่ดีของครูแก่เด็กและคนในสังคม ดังนั้น ครูจึงต้อง
ระมัดระวังตนเองอย่างมากทั้งในด้านการงานและความประพฤติ เพื่อไม่ให้เป็นที่ตำหนิของสังคม
แต่สำหรับแพทย์นั้น สังคมไม่ได้เน้นในเรื่องระเบียบวินัยมากเหมือนครู ภาระงานของแพทย์เกี่ยวกับ
การปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ความต้องการทางด้านความเป็นระเบียบของแพทย์ชายจึงอาจน้อยกว่าครูชาย
ได้เคยเหตุผลดังกล่าว

บุคลิกลักษณะด้านความต้องการเข้าใจตนเอง และผู้อื่นจากผลการวิจัยปรากฏว่า ครูชาย
มีบุคลิกลักษณะในด้านความต้องการด้านนี้มากกว่าแพทย์ชาย ที่เป็นดังนี้อาจเพราะว่า การสอนใน
ปัจจุบันครูมิได้มุ่งแค่จะสอนตามเนื้อหาวิชาแต่อย่างเดียว แต่จะต้องสอนตามความแตกต่างของผู้
เรียนอีกด้วย ซึ่งเป็นเรื่องที่เน้นมากในการสอนแบบใหม่ในปัจจุบัน^{๑๔} เพื่อให้เด็กแต่ละคน
มีความรู้มากที่สุด นอกนั้นครูยังจะต้องคอยปรับปรุงและสำรวจความรู้ความสามารถ และวิธี-
การสอนของตนให้ดีและทันสมัยอยู่เสมอ และคงพยายามเข้าใจถึงความแตกต่างทางความสามารถ
ความสนใจ สภาพแวดล้อมของเด็ก และด้านอื่น ๆ เพื่อจะได้ใช้เป็นเครื่องช่วยในการสอน

^{๑๔}Arden N. Frandsen, Educational Psychology, McGraw-Hill Book Company, Inc., 1961, pp. 19 - 20.

และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กใหม่ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับงานของแพทย์นั้น เน้นในด้านการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งโดยทั่วไปจะเห็นว่างานของแพทย์เป็นงานหนัก จำนวนคนไข้ มาก แพทย์จึงอาจไม่มีเวลาพอที่จะคำนึงถึง เรื่องการสร้างมนุษยสัมพันธ์ซึ่งต้องการการ เข้าใจตนเองและผู้อื่นมากเท่าครู ดังนั้นจึงเน้นด้านการปฏิบัติงานมากกว่าด้านอื่น จึงจะเห็นว่าถ้าพิจารณา ตามชนิดของหน้าที่การงานแล้ว จะเห็นว่า ครูมีความต้องการเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากกว่าแพทย์ กิ่งกล่าวแล้ว

บุคคลลักษณะด้านความต้องการมีอำนาจเหนือคนอื่น ปรากฏว่า แพทย์ชายมีความต้องการ ทางด้านนี้มากกว่าครูชาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะลักษณะวิชาชีพ แพทย์ทำหน้าที่ รักษา รับผิดชอบต่อคนไข้ ช่วยให้คนไข้หายจากโรคร้ายไขเจ็บ เพื่อจะได้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างเป็นสุข จึงดูเหมือนว่าแพทย์เป็นผู้ต่อชีวิตให้กับคนไข้ แต่การรักษาของแพทย์จะโดยหลักแล้ว ใหน เพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีการรักษาของแพทย์ และความร่วมมือของคนไข้เป็นสำคัญ ถ้า คนไข้เชื่อฟังและทำตามคำสั่ง คำแนะนำของแพทย์ โอกาสที่จะหายจากโรคก็จะมีมากและรวดเร็ว ยิ่งขึ้น สำหรับแพทย์เองก็ต้องการให้คนไข้ที่ตนรักษานั้นหายจากความเจ็บป่วย ดังนั้น จึงมี ความต้องการที่จะให้คนไข้ยอมตามคำแนะนำของตนมากที่สุด ซึ่งข้อเท็จจริงประการนี้เองอาจทำให้ แพทย์มีความต้องการที่จะมีอำนาจเหนือคนอื่นสูง และอีกประการหนึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจุบัน สังคมไทยยอมรับและยกย่องว่า อาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ต้องการของประเทศมาก แพทย์จึงหางานง่ายทั้งงานของรัฐบาล เอกชน หรือการประกอบอาชีพส่วนตัว ส่วนมากแพทย์มัก มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง เพราะสามารถหารายได้พิเศษส่วนตัวได้มาก สถานภาพทางสังคมก็สูง เพราะเป็นที่ยอมรับในสังคมมาก สิ่งเหล่านี้อาจทำให้บรรดาแพทย์มีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง มากขึ้น ไม่ต้องพึ่งหรือคำนึงถึงบุคคลอื่นมากนัก สำหรับครูนั้น สังคมทั่วไปถือว่าครูจะต้องกระทำ ตนให้เป็นแบบฉบับที่ดีในสังคม ความประพฤติจะต้องเป็นไปตามที่สังคมยอมรับ ในด้านเศรษฐกิจ ส่วนมากครูอยู่ในระดับปานกลาง โอกาสที่จะหารายได้พิเศษมีน้อยกว่าแพทย์มาก ดังนั้น จึงเห็น ได้ว่า ฐานะของครูทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมน้อยกว่าแพทย์ แต่ในด้านการปฏิบัติงานของครูนั้น ครูมีสิทธิที่จะใช้อำนาจกับนักเรียนได้ ในการออกคำสั่ง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติตาม ซึ่ง เท่ากันว่า ครูมีอำนาจเหนือคนอื่นอยู่แล้ว จากข้อเท็จจริงดังกล่าวมาแล้วนี้ อาจทำให้ครูชายมีความ

ต้องการที่จะมีอำนาจเหนือคนอื่นน้อยกว่าแพทย์ชาย

นอกจากนั้นการวิจัยยังพบอีกว่า แพทย์ชายมีบุคลิกลักษณะด้านความต้องการการก้าวร้าวมากกว่าครูชาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานของแพทย์นั้นต้องพบปะกับคนหมู่มาก ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชั้นและทุกวรรณะ ต้องใช้ทั้งกำลังกาย ความคิดและความอดทนอยู่ตลอดเวลา ตามที่ทัศนคติของสังคมก็นำว่า แพทย์ควรจะต้องมีมารยาท ไม่ควรแสดงกิริยาที่ไม่พึงปรารถนาให้คนอื่นเห็น เช่น ความโกรธ ความเบื้อหน้า หรืออื่นๆ ออกมาให้คนอื่นได้เห็น แต่ตามความเป็นจริงแล้ว หลายครั้งที่แพทย์จะต้องเก็บกักความรู้สึกเหล่านี้ไว้ไม่ให้แสดงออก ซึ่งความรู้สึกที่เก็บกักไว้นี้จะทำให้แสดงพฤติกรรมออกมาในรูปของความก้าวร้าวได้ ถือเป็นอาการทดแทนกัน^{๕๔} ซึ่งความก้าวร้าวของแพทย์นั้นก็ออกมาในรูปต่าง ๆ กัน แล้วแต่พื้นฐานของแต่ละคน ด้วยเหตุนี้เองจึงพอจะแสดงได้ว่า แพทย์มีความต้องการที่จะก้าวร้าวสูง ส่วนครูนั้นมีหน้าที่สอนเด็ก อบรมเด็กแต่ก็มีโอกาสที่จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเองออกมา ไม่ต้องเก็บกักไว้มากเหมือนแพทย์ จึงไม่น่าแปลกใจในการที่แพทย์ชายมีบุคลิกลักษณะด้านความต้องการการก้าวร้าวมากกว่าครูชาย

สำหรับบุคลิกลักษณะด้านความต้องการประเภทอื่น ๆ ของแพทย์ชายและครูชาย ซึ่งได้แก่ด้านความต้องการสัมฤทธิผล ของผู้อื่น แสดงออก พึ่งตนเอง ผู้ที่ไม่ตรีกับคนอื่น ขอความช่วยเหลือ ขอมริบโทษ ช่วยเหลือผู้อื่น เปลี่ยนแปลง ออกทน และขมเพื่อนต่างเพศ จากผลการวิจัยปรากฏว่า บุคคลทั้ง ๒ กลุ่มมีบุคลิกลักษณะด้านความต้องการเหล่านี้ใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งที่ผู้วิจัยคิดว่าจะมีผลทำให้บุคลิกลักษณะบางด้านเหมือนกัน อาจเนื่องมาจากว่าทั้ง ๒ กลุ่มเป็นเพศเดียวกัน ก็ย่อมที่จะมีบุคลิกลักษณะใกล้เคียงกันบ้างเป็นธรรมดา

๔. ในการเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะทางด้านความต้องการ ๑๔ ประเภทระหว่างครูหญิงและแพทย์หญิงด้วยการใช้ t - test ปรากฏว่า มีความต้องการที่แตกต่างกันอย่าง

^{๕๔} Calvin S. Hall and Gardner Lindzey, op.cit. pp. 47 - 48.

มีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ เพียงค่าเดียวคือ ความต้องการก้าวร้าว

จากผลการวิจัยปรากฏว่า แพทย์หญิงมีบุคลิกลักษณะด้านความต้องการก้าวร้าวมากกว่าครูหญิง ตามความเห็นของผู้วิจัยคิดว่าที่เป็นดังนี้ก็คงจะมีเหตุผลเดียวกันกับเหตุผลของความแตกต่างทางบุคลิกลักษณะด้านความต้องการก้าวร้าวของครูชายและแพทย์ชาย (ตารางที่ ๓) อันเนื่องมาจากเหตุผลทางด้านหน้าที่การงานความรับผิดชอบที่กระทำอยู่ของคนทั้ง ๒ กลุ่ม จึงทำให้มีบุคลิกลักษณะความต้องการทางด้านนี้ต่างกัน

แต่สำหรับบุคลิกลักษณะด้านความต้องการอื่น ๆ อีก ๑๔ ประเภท ผลการวิจัยปรากฏว่า บุคคลทั้ง ๒ กลุ่ม มีความต้องการในด้านเหล่านี้ใกล้เคียงกัน และไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ความต้องการด้านเหล่านี้คือ ด้านความสัมฤทธิ์ผล ยกย่องผู้อื่น ความเป็นระเบียบ แสดงออก ฟุ้งตนเอง ผูกไมตรีกับคนอื่น เข้าใจตนเองและคนอื่น ขอความช่วยเหลือ มีอำนาจเหนือคนอื่น ยอมรับโทษช่วยเหลือผู้อื่น เปลี่ยนแปลง อดทน และการคบเพื่อนต่างเพศ ตามความเห็นของผู้วิจัยคิดว่า อาจเนื่องจากว่าทั้ง ๒ กลุ่ม เป็นเพศเดียวกัน เช่นเดียวกับกลุ่มครูชาย และแพทย์ชายคงกล่าวแล้ว (ตารางที่ ๓) จึงอาจมีส่วนทำให้ทั้ง ๒ กลุ่มมีบุคลิกลักษณะบางด้านที่คล้ายกัน

๕. ในการเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะด้านความต้องการ ๑๔ ประเภท ระหว่างกลุ่มครู แพทย์ และวิศวกร ด้วยการใช้ t - test ปรากฏว่าทั้ง ๓ กลุ่มมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ และ .๐๕ ทั้งหมด ๗ ด้านด้วยกันคือ การยกย่องผู้อื่น ความเป็นระเบียบ ฟุ้งตนเอง ผูกไมตรีกับคนอื่น เข้าใจตนเองและคนอื่น คบเพื่อนต่างเพศ และก้าวร้าว (ตารางที่ ๕ - ๑๔)

บุคลิกลักษณะด้านการยกย่องผู้อื่น ปรากฏว่า ครูมีแนวโน้มที่จะมีความต้องการด้านนี้มากที่สุด รองลงมาคือ แพทย์ และวิศวกร (ตารางที่ ๖.๑, ๖.๒) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ต้องให้การอบรมสั่งสอนทั้งด้านความรู้ และความประพฤติ พยายามทำให้เด็กมีศรัทธาในตัวครู นอกจากนั้นครูยังต้องรู้จักวิธีการเข้ากับคนอื่น ๆ ใ้ใจอีกด้วย นับตั้งแต่เด็กนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน เพื่อนครู และผู้ร่วมงาน เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่าง

ครูและบุคคลผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงจะเห็นว่า ครูจะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่าย
ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชั้น และทุกวาระ ในทางจิตวิทยา วิธีหนึ่งที่จะช่วยในการสร้าง
สัมพันธภาพที่ดีคือ การรู้จักวิธีเข้ากับคนได้อย่างเป็นมิตร^{๑๖} ซึ่งมีหลายวิธีด้วยกัน วิธีหนึ่ง
คือ การรู้จักสนใจและยกย่องผู้อื่น อันจะเป็นทางผูกมิตร ได้อย่างดี ในเมื่อครูมีหน้าที่ความ
รับผิดชอบบังคับอยู่ที่จะต้องติดต่อกับผู้สอนอยู่เสมอ จึงต้องรู้จักหาวิธีเข้ากับคนให้
ได้อย่างดีที่สุด จึงไม่น่าแปลกเลยที่ครูมีความต้องการที่จะยกย่องผู้อื่นมากที่สุด สำหรับกลุ่ม
แพทย์นั้นแม้จะต้องพบปะบุคคลหลายประเภทก็จริงอยู่ แต่เน้นในด้านการปฏิบัติมากกว่าการ
สร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า จำนวนแพทย์มีน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนคนไข้
ที่เพิ่มขึ้น แพทย์จึงไม่มีเวลาที่จะให้กับคนไข้ในเรื่องอื่นมากนัก นอกจากนี้ให้บริการทางด้าน
การรักษาเป็นประการสำคัญ ความต้องการในด้านที่จะยกย่องผู้อื่นจึงอาจน้อยกว่าครู ส่วน
กลุ่มวิศวกรที่มีความต้องการด้านยกย่องผู้อื่นน้อยที่สุดอาจเป็น เพราะการทำงานของวิศวกรนั้น
เน้นการปฏิบัติเป็นส่วนสำคัญ ไม่จำเป็นต้องพบปะสมาคมกับบุคคลอื่น เหมือนกับครูและแพทย์
ดังนั้นเมื่อ เปรียบเทียบกับกลุ่มครูและ แพทย์แล้วจะเห็นได้ว่า วิศวกรมีความต้องการในด้าน
การยกย่องผู้อื่นน้อยที่สุดด้วยเหตุนี้ที่โลกกล่าวมาแล้ว

บุคลิกลักษณะด้านความต้องการความเป็นระเบียบ ปรากฏว่า ครูมีแนวโน้มที่จะมี
ความต้องการด้านนี้มากที่สุด รองลงมาคือวิศวกรและแพทย์น้อยที่สุด (ตารางที่ ๗.๑, ๗.๒)
การที่ครูมีความต้องการความเป็นระเบียบมากกว่าแพทย์และวิศวกรนั้น อาจเป็น เพราะการ
ทำงานของครูนั้นมีระเบียบเฉพาะด้านการสอนอย่าง เดียว แต่ที่สำคัญคือครูจะต้องทำหน้าที่
เป็นตัวอย่างแก่เด็ก และบุคคลทั่วไปในด้านความประพฤติ รวมทั้ง ระเบียบวินัยในด้านการ
ทำงานและอื่น ๆ ^{๑๗} ดังนั้น ครูจึงเน้นมากในเรื่องระเบียบวินัย สำหรับวิศวกรนั้น ความ

^{๑๖}Dr. Orlando A. Battista "The Power of Persuasion" The Power to Influence People, New York, 1960.

^{๑๗}H.Lane, and Beachamp, Human Relation in Teaching, Prentice-Hall, Inc., 1956.

ความเป็นระเบียบก็เห็นว่า เป็นสิ่งจำเป็นมากต่อการปฏิบัติงาน งานของวิศวกรหนักไปในด้าน การก่อสร้างคุมงานต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยความละเอียด ความมีระเบียบวินัย จึงจะทำให้งาน นั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ที่ความต้องการความเป็นระเบียบของวิศวกรน้อยกว่าครุ นั้น เนื่องจากว่าความเป็นระเบียบของวิศวกรเน้นเฉพาะในด้านการปฏิบัติงานของคนเท่านั้น ไม่ จำเป็นจะต้องทำเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมหรือบุคคลทั่วไปเหมือนครู ดังนั้น จึงอาจเป็น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้วิศวกรมีความต้องการด้านความเป็นระเบียบน้อยกว่าครู สำหรับแพทย์นั้น งานส่วนใหญ่เน้นหนักในเรื่องการปฏิบัติงาน และก็เป็นที่ยอมรับอยู่แล้วว่างานของแพทย์เป็นงาน หนัก เพราะจำนวนคนไข้มีมาก ดังนั้น ในเรื่องการรักษาระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานของ แพทย์จึงต้องมีผู้ช่วยในงานด้านนี้ ซึ่งก็มีพยาบาลและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นผู้ช่วย เหลือ จึงอาจเป็นเหตุผลอันหนึ่งที่ทำให้แพทย์มีความต้องการความเป็นระเบียบน้อยกว่าครูและ วิศวกร

บุคคลลักษณะด้านความต้องการพึ่งตนเองปรากฏว่า วิศวกรมีความต้องการด้านนี้ มากที่สุด รองลงมาคือแพทย์ และครูน้อยที่สุด ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ที่เป็นอย่างนี้ อาจ เป็น เพราะเหตุผลทางด้านลักษณะอาชีพ เศรษฐกิจ และเกียรติที่ได้รับจากทางสังคม ด้านลักษณะ อาชีพนั้น จะเห็นได้ว่างานที่วิศวกรทำอยู่นั้นเป็นงานที่มิได้ขึ้นกับความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ แต่งานส่วนใหญ่เป็นงานที่อาศัยความชำนาญและความสามารถของคนเป็นใหญ่ โดยมีเครื่องมือ และวิธีการต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วยที่จะทำให้งานนั้นดำเนินไปได้ ในแง่เศรษฐกิจ ปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งต้องอาศัยวิศวกรเป็นกำลังสำคัญ วิศวกรจึงเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อประเทศ และเป็นที่ต้องการของประเทศมาก ภาระงานที่ยุ่งยั้ง งานของทางรัฐบาลและเอกชน อีกประการหนึ่งสังคมทั่วไปก็ให้เกียรติคนในอาชีพนี้มาก ด้วย เหตุนี้เองจึงอาจทำให้วิศวกรมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ไม่ต้องพึ่งคนอื่น ส่วนแพทย์ถึงแม้ จะเป็นอาชีพที่ได้รับเกียรติทางสังคมมากก็จริงอยู่ แต่ในด้านการทำงานแพทย์ต้องทำงาน พบปะกับบุคคลทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัย ทุกชั้นและทุกระดับต่างกับวิศวกร ถ้าแพทย์สามารถ สร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี ก็จะช่วยในการปฏิบัติงานด้านการรักษาได้ดีขึ้น จึงจะ เห็นว่าความสัมพันธ์ในด้านการปฏิบัติงานของแพทย์นั้นมิใช่จะขึ้นอยู่กับแพทย์เองอย่าง เดียว

แต่ของอาศัยผู้อื่นด้วย ดังนั้น ความต้องการพึ่งผู้อื่นจึงอาจมีมากกว่าวิศวกร สำหรับครู อาชีพ
ครูนั้นว่าเป็นอาชีพที่ทำงานง่ายจริง แต่อาจลาไว้ในแง่เศรษฐกิจ รู้ดีกว่าครูจะเสียเปรียบพวก
วิศวกรและแพทย์ ๓ เพราะเงินเดือนครูไม่มากนัก โอกาสที่จะหารายได้พิเศษก็มีน้อยกว่า ส่วน
ใหญ่ฐานะเศรษฐกิจจึงสู้วิศวกรและแพทย์ไม่ได้ อีกประการหนึ่ง การทำงานของครูจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงทั้งในด้านการสอน อบรม เด็ก และด้านสังคมระหว่างครูและบุคคล
อื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งสิ่งสำคัญที่สุดคือ ครูต้องสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่าง
ครูกับนักเรียนให้ดีที่สุด อันจะมีส่วนช่วยในด้านการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้
จริง ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่างานของครูมีโทษของง่ายอย่างทีหลายคนคิด เพราะจะต้องอาศัย
ทั้งความสามารถทางการสอนและทางการสร้างมนุษยสัมพันธ์อีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวมา
นี้อาจทำให้ครูมีความต้องการพึ่งตนเองลดน้อยลงไป เพราะต้องการความช่วยเหลือในด้าน
ความร่วมมือ ความเห็นใจ และความเข้าใจจากผู้อื่นเป็นประการสำคัญ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบ
กับแพทย์และวิศวกรแล้ว จะเห็นว่า ครูมีความต้องการที่จะพึ่งตนเองน้อยที่สุด

บุคลิกลักษณะด้านความต้องการผูกไมตรีกับคนอื่นนั้น จากผลการวิจัย ปรากฏว่า ครูมี
ความต้องการทางด้านนี้มากที่สุด รองลงมาคือ แพทย์ และวิศวกรน้อยที่สุด (ตารางที่ ๑๐.๑,
๑๐.๒) ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนผลที่ได้จากการเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะด้านความต้องการ
ยกย่องผู้อื่น ของบุคคลทั้ง ๓ กลุ่มเดียวกันนี้ โดยปรากฏผลเช่นเดียวกันว่า ครูมีความต้องการ
มากที่สุด รองลงมาคือ แพทย์และวิศวกรน้อยที่สุด การที่ครูมีความต้องการผูกไมตรีกับคนอื่น
มากที่สุด อาจเนื่องจากลักษณะอาชีพการทำงานของครู ซึ่งครูจะต้องคบหาสมาคมกับคน
หลายกลุ่ม หลายประเภท ดังกล่าวแล้วในการอภิปรายผลการวิจัย ตารางที่ ๖.๑, ๖.๒
ดังนั้น การทำงานของครูจึงต้อง เน้นทั้งทั้งด้านการสอนและสังคม ซึ่งการผูกไมตรีกับผู้อื่น

F.J. McDonald, Educational Psychology, Wadsworth Publishing

นั้นเป็นสิ่งจำเป็นมากในค่านิยม ภัยเหตุนี้เอง จึงอาจทำให้ครูมีความต้องการผูกไมตรีกับผู้อื่นมาก สำหรับแพทย์นั้น งานเน้นหนักไปในด้านการปฏิบัติงาน ไม่เน้นค่านิยมสัมพันธภาพมากเท่าครู เพราะแพทย์ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการทำงานในด้านการรักษาเยียวยากใช้มากที่สุด ความต้องการที่จะผูกไมตรีกับผู้อื่นจึงมีน้อยกว่าครู และการที่วิศวกรมีความต้องการค่านิยมที่น้อยที่สุด อาจเป็นเพราะลักษณะการทำงาน ความรับผิดชอบ เป็นงานที่ทำเฉพาะแห่งในการทำงานก็เกี่ยวข้อง เฉพาะบุคคลที่ร่วมงานและเกี่ยวข้องกันบางฝ่ายเท่านั้น ดังนั้นความต้องการค่านิยมผูกไมตรีกับผู้อื่นจึงอาจลดน้อยลงไปกว่ากลุ่มครูและแพทย์

บุคคลิกลักษณะค่านิยมความต้องการเข้าใจตนเอง และผู้อื่นจากผลการวิจัยปรากฏว่า ครูมีความต้องการเข้าใจตนเองมากที่สุด รองลงมาคือแพทย์ และวิศวกรน้อยที่สุด ตารางที่ ๑๑.๑, ๑๑.๒) ทั้งนี้คงเป็นเพราะเหตุผลทางลักษณะอาชีพ และความรับผิดชอบในการทำงาน เป็นประการสำคัญ อาชีพครูต้องเน้นทั้งในด้านการสอนและความประพฤติ รวมทั้งการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูเองกับบุคคลอื่น ๆ หลายกลุ่มหลายประเภทดังกล่าวแล้ว ซึ่งทั้งนี้ต้องอาศัยความสามารถของตัวครูเป็นใหญ่ ในอันที่จะเข้าใจบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ให้ได้ทั้งด้านวิชาการและสังคม แต่ทั้งนี้และทั้งนั้น การที่ครูจะทำความเข้าใจกับคนอื่นให้ได้รวมทั้งมีประสิทธิภาพในด้านการสอน อบรมเด็กนั้น ครูจะของคำนึงถึงหลักสำคัญอันหนึ่งที่เป็นเครื่องช่วยการทำงานทุกด้านของครูให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่การเข้าใจตนเองและผู้อื่น ถ้าครูสามารถรู้ถึงความสามารถ ความต้องการ ความสนใจ ทัศนคติ และอื่น ๆ ซึ่งเป็นความแตกต่างของแต่ละบุคคล ก็จะทำให้การสอนอบรมเด็กได้ผลดียิ่งขึ้น^{๑๔} และยังมีประโยชน์ต่อทางด้านมนุษยสัมพันธ์อีกด้วย ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ครูมีความต้องการทางค่านิยมมาก แต่อย่างไรก็ดีแพทย์ก็มีความต้องการในค่านิยมนี้มากเหมือนกัน แต่อาจจะน้อยกว่าครู

^{๑๔}G.M. Blair, R.S. Jones, and R.H. Simpson, Educational Psychology (2 nd. ed.), The Macmillan Company, 1962.

งานของแพทย์เน้นด้านการปฏิบัติงานเป็นส่วนสำคัญมากกว่าในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ จึงอาจทำให้แพทย์มีความต้องการในด้านนี้น้อยกว่าครู ส่วนกลุ่มวิศวกร จะเห็นได้ว่างานหนักไปในการใช้ความคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นใหญ่ การทำงานจึงเน้นในด้านประสิทธิภาพของผลงานที่แสดงออกมากกว่าสิ่งอื่น และด้วยเหตุนี้เองจึงอาจทำให้วิศวกรมีความต้องการเข้าใจตนเอง และผู้อื่นน้อยกว่าครูและแพทย์

บุคคลิกลักษณะด้านความต้องการคบเพื่อนต่างเพศ จากผลการวิจัยปรากฏว่า วิศวกรมีความต้องการด้านนี้มากที่สุด รองลงมาคือแพทย์ และครูน้อยที่สุด (ตารางที่ ๑๔.๑, ๑๔.๒) ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย คิดว่า การที่วิศวกรมีความต้องการทางด้านนี้มากมีปัจจัยอันหนึ่งคือ เนื่องจากสมัยที่เป็นนิสิตอยู่นั้น นิสิตวิศวกรรวมส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเป็นชาย การใช้เวลาส่วนมากในการเรียน รวมทั้งการปฏิบัติต่าง ๆ เป็นไปอยู่ในหมู่ผู้ชายด้วยกันแทบทั้งสิ้น ถ้าพิจารณาตามหลักวิชาจิตวิทยาแล้วจะเห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้นิสิตวิศวกรรวมมีความต้องการคบเพื่อนต่างเพศมากขึ้น เพื่อเป็นการทดแทนสิ่งที่ขาดไป^{๒๐} ซึ่งอาจกลายเป็นบุคคลิกลักษณะประจำตัวได้อย่างหนึ่ง สำหรับแพทย์และครูนั้น ไม่ว่าจะเป็นที่ใช้ชีวิตในด้านการเรียนหรือด้านการทำงาน บุคคลทั้งสองอาชีพนี้ก็ต้องพบปะสมาคมกับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกชั้น และทุกวรรณะ อยู่แล้ว ตามลักษณะหน้าที่ของงาน จึงอาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลทั้งสองกลุ่มมีความต้องการนี้ไม่มากเท่าวิศวกร แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มครูจะเห็นว่า การประพฤติตัวของครูได้รับอิทธิพลจากสังคมมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคบเพื่อนต่างเพศประเพณีไทยมักไม่ค่อยเปิดโอกาสให้หญิงชายแสดงออกในทางด้านนี้มาก เหมือนชาวตะวันตก ไม่นิยมให้หญิงชายแสดงความรักกันอย่างเปิดเผย ทั้งในสุภาษิตสอนหญิงกล่าวไว้ว่า "อันที่จริงหญิงชายบอหมหมายรัก มิมีไซ้จักคัดทางที่สร้างสม แม้นจักรักรักไว้ในอารมณ์ อย่ายัก

^{๒๐} Ross Stagner Psychology of Personality, McGraw-Hill Company, Inc., 1961. p.114.

ชมออกนอกหน้าเป็นราศี^{๒๑} ประการสำคัญครูเป็นบุคคลที่สังคมนั้นหวังว่าจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป การประพฤตินของครูจึงต้องคำนึงถึงความต้องการของสังคมเป็นสำคัญเพื่อปฏิบัติตนให้สมกับที่สังคมคาดหวังไว้ ดังนั้น จึงอาจเป็นเหตุผลทำให้ความต้องการทางค่านิยมเพื่อนต่างเพศของครูน้อยกว่าแพทย์ เพราะสังคมมีไต่เน้นเรื่องความประพฤติของแพทย์มากเท่าครู

บุคลิกลักษณะค่านิยมความต้องการก้าวร้าว จากผลการวิจัยปรากฏว่า แพทย์มีความต้องการทางด้านนี้มากที่สุด รองลงมาคือวิศวกร และครู น้อยที่สุด (ตารางที่ ๑๔.๑, ๑๔.๒) ตามความเห็นของผู้วิจัย โดยอาศัยข้อมูลที่ได้ คิดว่าการที่แพทย์มีความต้องการทางด้านนี้มากที่สุด อาจเนื่องมาจากงานของแพทย์เป็นงานหนัก ต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น แพทย์ต้องรักษาคนไข้ทุกชั้น วรณะ ทุกเพศ และทุ่วัย คนไข้แต่ละคนก็จะมีลักษณะต่าง ๆ กันทั้งทางด้านชนิดของโรครักษาไข้เจ็บ และบุคลิกลักษณะ ด้วยเหตุนี้เองเวลาปฏิบัติงานอาจจะทำให้แพทย์เกิดความรู้สึกเหนื่อย เบื่อหน่าย ความไม่พอใจ หรืออื่น ๆ ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ไม่ดีขึ้น แต่ก็ต้องระงับอารมณ์หรือความรู้สึกไม่ดีต่าง ๆ ไว้ เพื่อเป็นการรักษามารยาทที่ดีงามทางสังคมไว้ เมื่อเป็นดังนี้มาก ๆ เขา ความรู้สึกที่คั่งอกคั่นไม่ไต่ทำอะไรที่ตนต้องการจะทำ ก็อาจทำให้เกิดเป็นความต้องการก้าวร้าวขึ้นได้เป็นการทดแทนกัน^{๒๒} แพทย์จึงมีความต้องการด้านนี้สูง ส่วนวิศวกรนั้น การทำงานเป็นการทำเฉพาะกลุ่มไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลกลุ่มอื่นที่ไม่มีส่วนสัมพันธ์ในเรื่องการงานมากนัก ขณะทำงานซึ่งมักเป็นงานทางแผนก คมนาคมประเภทต่าง ๆ หรืออื่น ๆ วิศวกรก็มีโอกาสที่จะแสดงความรู้สึกต่าง ๆ ทั้งดีและไม่ดีออกไต่บ้าง ความต้องการก้าวร้าวจึงอาจน้อยกว่าแพทย์ในกรณีนี้ ส่วนครู ต้องทำงานร่วมกับคนหลายกลุ่ม หลายประเภทก็จริงอยู่ แต่การทำงานหรือการใช้เวลาของครูในวันหนึ่ง ๆ อยู่กับเด็กเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น

^{๒๑} พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ แหดงเดิม หน้า ๓๒-๓๓

^{๒๒} Ross Stagner, Op. cit.

ครูจึงมีโอกาสแสดงออกทางอารมณ์ได้มากกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มวิศวกรและแพทย์ เช่น ในการออกคำสั่ง วางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติตาม มีอำนาจในการลงโทษเด็กเมื่อเห็นสมควร ว่ากล่าวตักเตือนให้เกิดประพฤติก็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม จากเหตุผลดังกล่าวนี้จึงอาจทำให้ความต้องการการก้าวร้าวของครูน้อย และเมื่อเทียบกับวิศวกรและแพทย์แล้วจะเห็นว่าครูมีความต้องการความมั่นคงมากที่สุด

สำหรับบุคลิกลักษณะด้านความต้องการประเภทอื่น ๆ ระหว่างกลุ่มครู แพทย์ และวิศวกร ซึ่งได้แก่ความต้องการสัมฤทธิผล แสดงออก ขอความช่วยเหลือ มีอำนาจเหนือคนอื่น บอกรับโทษ ช่วยเหลือผู้อื่น เปลี่ยนแปลง และออกทน จากผลการวิจัยปรากฏว่า บุคคลทั้ง ๓ กลุ่มมีความต้องการใกล้เคียงกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ตามความคิดเห็นของผู้วิจัย โดยอาศัยข้อมูลที่ได้คิดว่า อาจเนื่องจากบุคลิกภาพด้านความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของคนเราทุกคน อันเป็นแรงผลักดันให้คนเราแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้น^{๒๐๓} ความพหุบุคลิกของ Murray ว่าด้วยความต้องการขั้นพื้นฐานของคน ดังนั้นแม้ว่าบุคคลทั้ง ๓ กลุ่มนี้จะมีอาชีพต่างกัน แต่โดยธรรมชาติแล้วจะมีความต้องการขั้นพื้นฐานบางประการที่เหมือนกัน ดังปรากฏในผลการวิจัยครั้งนี้

^{๒๐๓} Calvin S. Hall and Gardner Linzey Op.cit. pp.172-173